

АРХІВ ІНСТИТУТУ ДОСЛІДІВ ВОЛИНІ ТА ТОВАРИСТВА «ВОЛИНЬ» У ВІННІПЕЗІ У ФОНДАХ ДЕРЖАВНОГО АРХІВУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Бо кожен, хто просить, – одержує,
хто шукає, – знаходить, а хто
стукає, – відчинять йому

У цій статті висвітлено заснування, науково-дослідну, видавничу діяльність Інституту дослідів Волині і Товариства «Волинь» у Вінніпезі (Канада) в 1949 – 2014 роках. Автор – багаторічний дійсний член ІДВ та його представник в Україні – домігся передання документів цих волинських організацій до Національного архівного фонду України – Держархіву Волинської області, які нині доступні для науковців, краєзнавців, краєлюбів.

Ключові слова: *Інститут дослідів Волині, Товариство «Волинь» у Вінніпезі, управа, фонд документів, опис, справа, Національний архівний фонд, Державний архів Волинської області, листування, подяки.*

Мета написання статті – спроба найбільш об'єктивно і всесторонньо у хронологічній послідовності висвітлити історію заснування ІДВ та Товариства «Волинь» у Вінніпезі, подати найширший перелік документів, які відклялись за 60 років діяльності цих організацій волинян у діаспорі, відкрити нову волинезнавчу джерельну базу для дослідників.

Завдання дослідження:

- простежити шляхи волинян західної діаспори, які привели їх до заснування волинезнавчих центрів у Вінніпезі;
- якнайповніше висвітлити науково-видавничу діяльність цих волинезнавчих осередків та їх документознавчої, архівознавчої діяльності;
- передати методіку формування архівного фонду, провести характеристику документів, їх окремих груп у фонді, показати значення цього фонду в цілому.

Джерельною базою для написання статті стали документальні та історичні джерела Держархіву Волинської області: Ф. 3618 Товариство «Волинь», науково-дослідна установа Інститут дослідів Волині (м. Вінніпег, провінція Манітоба, Канада), Ф. Р-3441 Рожко Володимир Євтухович. Історик-архівіст, дійсний член Інституту дослідів Волині у Вінніпезі (Канада) та його

представник в Україні, кандидат церковно-історичних наук, почесний професор Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки.

Автор мав низку публікацій про ІДВ та Товариство «Волинь» у наукових виданнях, зокрема у Віснику Центрального державного архіву Зарубіжної україніки (Кам'янець-Подільський, «Аксиома», 2013. – Ч. 2. – «Фонди документів української волинської діаспори Держархіву Волинської області»), статті у збірниках наукових конференцій: Минуле і сучасне Волині (Луцьк, 1992. – «Інститут дослідів Волині – важливий науковий центр волинезнавства»); Шоста Всеукраїнська наукова конференція з історичного краєзнавства (Луцьк, 1993. – «Літописи Волині – важливе джерело до історії краю») й інші.

Українська еміграція до країн Нового Світу, а до Канади зокрема, пережила три хвилі: перша – з 80-их рр. XIX ст. до початку Першої світової війни 1914 р., друга – між двома світовими війнами, третя – повоєнна, яка, на відміну від двох попередніх, суто економічних, була майже цілковито політична. Серед прибулих третьої хвилі емігрантів були недовстріляні енкаведистами і гестапівцями великий відсоток свідомої української інтелігенції: професори, вчителі, лікарі, інженери, письменники, журналісти, науковці, священники й інші, які після приїзду до країн поселень на американському континенті в 1945 – 1950 рр. XX ст. почали створювати громадські, релігійні, науково-видавничі й інші організації, зокрема регіональні товариства.

Серед емігрантів, які прибули до США, Канади, була і значна кількість свідомих свого українства вихідців з історичної Волині, яких найбільше опинилось у місті Вінніпезі (провінція Манітоба, Канада). Серед них і постав ініціативний гурток волинян 14. 02. 1950 року в такому складі: М. Боровський, І. Онуфрійчук, А. Нитипчук, І. Щерблюк, П. Пилип'юк, С. Матусевич, Д. Бартошук, П. Кришук, М. Бойко, Ю. Мулик-Луцик та інші, які утворили 21. 07.1951 року Інститут дослідів Волині, нижчою структурою якого було Товариство «Волинь», і філії його поклали в Нью-Йорку, Торонто, інших містах у вільному світі, де жили волиняни [1, с. 3 – 30].

Мета заснування ІДВ – збір, наукова систематизація, класифікація документальних та історичних джерел, їх опрацювання і видання.

Видавничим органом ІДВ та Товариства «Волинь» став науково-популярний збірник волинезнавства «Літопис Волині», перше число якого з'явилося 1953 року, а впродовж праці цих науково-дослідних і видавничих установ вийшло 20 чисел цього збірника та 70 позицій інших надруків у видавничому каталозі. Серед них – поважні наукові видання митрополита Іларіона (в миру професора Івана Огієнка), професора Олександра Цинкаловського, Степана Килимника, Євгена Пастернака, письменника Уласа Самчука й інших. [5, с.44 – 52].

У видавничому каталозі цих волинезнавчих організацій є також філокартичні, філателістичні видання із волинезнавчою тематикою.

Місцем осідку і праці ІДВ та Товариства «Волинь» став Український народний дім у Вінніпезі, де розмістилась канцелярія, бібліотека, архів. Незмінним на громадських засадах працівником упродовж десятиліть був Ілля Онуфрійчук. Саме він започаткував і зберігав всі документи, пов'язані з діяльністю волинян у Вінніпезі, західній діаспорі. Після його смерті опіку над документами архіву взяла на себе довголітній секретар Надія Шаварська. Останній голова управи ІДВ та Товариства «Волинь» – доктор Сергій Радчук. Станом на 2015 рік ці волинські організації вже склали лише шість членів у Вінніпезі та один в Україні – автор цих рядків. Коли постало питання, кому в Україні передати архів, бібліотеку ІДВ, колегіально, враховуючи думку свого представника на рідній землі, було вирішено видання волинян Вінніпегу розіслати по науково-дослідних, освітніх світських і духовних навчальних закладах, бібліотеках, музеях історичної Волині, України. Саме автор цієї розвідки надавав адреси, куди була спрямована науково-видавничча спадщина волинян Вінніпегу [2, арк. 14].

Під безпосереднім керівництвом голови управи докора Сергія Радчука, секретаря Надії Шаварської, скарбника Ніни Лугової тисячі книг, збірників, філателістичної, філокартичної видання ІДВ та товариства «Волинь» поповнили духовні скарбниці історичної Волині, України.

Окремі дійсні члени ІДВ своїм коштом переслали на прохання автора до архівів, бібліотек на історичну Волинь, в Україну. В Держархів Волинської області наш земляк Степан Радіон з Мельбурна (Австралія) переслав зібрану ним упродовж 1949 – 1990 рр. україніку п'ятого континенту, а збірку о. Семена Гаюка зі США його донька Мирослава Дмитріюк передала бібліотеці Київської духовної академії УПЦ Київського Патріархату, ще інші збірки духовних осіб волинян, зокрема митрополита Анатолія Дублянського, поповнили фонди музеїв, бібліотек Волині. Цей список можна продовжувати, бо на історичній Волині не має жодної поважної науково-дослідної установи, культурно-освітнього навчального закладу, де були б відсутні духовні надбання волинян Вінніпегу.

У нашому листуванні впродовж 2013 – 2014 років неодноразово мною порушувалося питання про передачу архіву ІДВ та Товариства «Волинь» у фонди Держархіву Волинської області, якому я віддав 43 роки свого життя, і працюю на посаді архівіста I категорії госпрозрахункового відділу.

Директор ДАВО В. М. Гика подав до Президента ІДВ у Вінніпезі (Канада) доктора Сергія Радчука листа від 11 грудня 2013 року такого змісту:

«Шановний пане Президенте! Нам стало відомо від п. Володимира Рожка, дійсного члена ІДВ, його представника в Україні, про Ваш благородний намір передати частину архіву науково-дослідної і видавничої установи волинян діаспори до Держархіву Волинської області.

Ми з радістю та вдячністю готові прийняти ці надходження. Гарантуємо їх надійне зберігання. Впевнені, що передані матеріали викличуть інтерес у науковців та краєзнавців і будуть активно ними використовуватися з метою об'єктивного дослідження власної історії нашої країни та її народу...» [3, арк. 1 – 14].

На ім'я дійсного члена ІДВ та його представника в Україні в 2014 році до Луцька надійшло від об'єднаних волинян Вінніпегу 4 скрині з документами про багаторічну діяльність цих волинських організацій, а в 2015 році додатково ще одна скриня. Після перегляду, систематизації, вивчення автором документів ІДВ та Товариства «Волинь» (така умова була від Президента і секретаря волинян Вінніпегу) майже всі стовідсотково надіслані документи були передані в ДАВО для науково-технічного опрацювання і подальшого їх використання. Дирекція ДАВО доручила опрацювання фонду нинішньому начальнику відділу зберігання документів Національного архівного фонду Антоніні Гурській, дійсному члену ІДВ і його представнику в Україні, історичу-архівісту Володимиру Рожку як консультанту.

Після ґрунтовного вивчення надісланих документів ІДВ, розпочався клопіткий і тривалий процес їх науково-технічного опрацювання, який тривав кілька місяців. Справи фонду формувалися за хронологічно-тематичним принципом, їх було підшито, пронумеровано, описано, прошифровано, складено на них опис в чотирьох примірниках, один з них разом з актами приймання-передавання були відіслані доктору Сергію Радчуку до Вінніпегу. До опису фонду складено обширну історичну довідку, передмову.

У Фонді № 3618 Товариство «Волинь», науково-дослідна установа Інститут дослідів Волині (м. Вінніпег, провінція Манітоба, Канада) зберігається на цей час 110 справ за 1932, 1940, 1945 – 2014 роки, включено сюди й особисті документи керівних членів об'єднання волинян.

Усі справи внесені до опису фонду не лише за хронологічною послідовністю, а й за тематикою та важливістю документів у справах.

Перша справа фонду – документи про заснування Товариства «Волинь» та Інституту дослідів Волині в 1949 – 1951 роках. У цій справі знаходяться протоколи засідання ініціативного гуртка волинян Вінніпегу, протоколи перших зборів, засідань Товариства «Волинь», Інституту дослідів Волині, з яких бачимо, як вибиралися перші керівні органи управи Товариства та Інституту, будувалася їх структура, започатковувалися науково-видавничі діяльність, формувалася з добровільних пожертв, внесків фінансова база видавництва, зокрема кварталників «Волинь» (Ч. 1, Ч. 2, 1951 року в Нью-Йорку) та збірників «Волинь у боротьбі за волю України» (Вінніпег, 1952, 52 с.). Журнал-квартирник «Волинь» був видавничим органом волинян Нью-Йорку (США), а збірник «Волинь у боротьбі за волю України» – волинян Вінніпегу. Також із протоколів зборів, засідань Товариства «Волинь» спостерігаємо процес об'єднання двох найбільших організацій волинян Канади і США та створення єдиного Товариства «Волинь» та Інституту дослідів Волині у Вінніпезі (Канада) з філіями в інших країнах поселення: Австралія, Федеративна Республіка Німеччина, Аргентина. Також було засновано і єдиний видавничий орган волинян – науково-популярний збірник волинезнавства «Літопис Волині», перше число якого прийшло до читачів і шанувальників 1953 року.

До опису фонду внесено всі протоколи зборів, засідань Товариства «Волинь» та Інституту дослідів Волині за 1949 – 2012 роки, в яких відбито всі найважливіші сторони життя й діяльності цих волинських організацій у тому часовому поясі.

Окремо сформовано в справі інші документи про роботу Товариства «Волинь» та ІДВ за 1949 – 2004 роки. Це – листи, інформації, огляди, списки й інше, які розкривають діяльність організації волинян Вінніпегу, показують їх тісні зв'язки зі світовою західною волинською діаспорою, українськими громадсько-науковими, релігійно-церковними організаціями, установами.

Серед документів, внесених до опису фонду, знаходяться заяви про вступ в члени ІДВ за 1951 – 1989 роки, членські книжки за 1949 – 1981 роки, сформовані в окремі справи, а також журнал обліку членів Інституту за 1951 – 1964 роки.

Найбільшу групу документів фонду становлять справи, в яких сформовано листування цих волинських організацій Вінніпегу. Перша група – це листування з волинською, українською діаспорою на заході, друга група – листування з українськими громадськими, науковими, освітніми установами, навчальними закладами, світськими і духовними, церквами, архівами, музеями, окремими громадянами в добу незалежності України.

Серед документів цих справ знаходимо листи Блаженнішого митрополита Української Греко-Православної Церкви в Канаді Іларіона (професора, доктора Івана Огієнка), його синів Анатолія і Юрія Огієнків, Лариси Біди-Огієнко, Володимира Кубійовича, Ярослава Рудницького, професора Олександра Цинкаловського, доктора Максима Бойка, Антоніни Горохович, письменників, журналістів Уласа Самчука, Кирила Куцюка-Кочинського з Румунії, Степана Радіона, Дмитра Нитченка з Австралії, Тоні Дем'янчук-Шалапай з Великої Британії і десятків інших.

В окремі справи сформовано листування з представниками Української Православної Церкви США, Канади, УАПЦ в діаспорі: митрополитом, патріархом Мстиславом, митрополитом Іларіоном, митрополитами Никанором Абрамовичем, Анатолієм Дублянським, священиками: о. доктором Степаном Ярмусем, о. Борисом Стасишином з Австралії, о. Миколою Гаюком з Німеччини і т. д.

Друга група – це листи з державних, наукових установ, громадських організацій Волині, України, зокрема Луцька, Києва, науковцями-краєзнавцями, окремими особами, листи яких зводились до прохання надіслати видання ІДВ та Товариства «Волинь».

В окрему справу сформовано листування визначного митця волинянина Ростислава Глук з Англії, який тісно співпрацював з волинськими організаціями Вінніпегу, створював для них цілу низку філателістичних, філокартичних видань з волинезнавчою тематикою.

Варто наголосити, що волинські організації Вінніпегу у своєму видавничому каталозі мали цілу низку філателістичних, філокартичних видань, які сформовані в окремі справи та внесені до опису цього фонду.

До опису цього фонду внесено листування ІДВ з українськими установами, організаціями західної діаспори: Осередком бібліографії Волині, Українським історичним Товариством у США, Українським народним домом, Осередком української культури і науки, Радою українознавчих студій Канадського інституту, Українською канадською фундацією ім. Т. Шевченка, Світовою федерацією українських жіночих організацій, Комітетом фундації образу Почаївської Божої Матері, Представництвом виконавчого органу Української національної ради, Українською революційно-демократичною й Українською соціалістичною партією, Комітетом українців Канади, Українською бібліотекою імені Симона Петлюри в Парижі, Бібліотекою Української Греко-Православної церкви св. Володимира й ін.

Для дослідників, науковців в цьому фонді зберігаються численні інформаційні вісники, бюлетені, листки, повідомлення, буклети, адреси про діяльність волинських, українських організацій, установ, партій, церков, окремих діячів: Гордія Босого – організатора Українського вільного козацтва, Ростислава Волошина – чільного керівника ОУН (р) – УПА, події 1943 року на Волині, Луцьку українську гімназію ім. Лесі Українки, храм св. Покрови у Буенос-Айресі (Аргентина) й ін.

В окремих справах згруповано особисті документи – посвідчення, привітання, листи – доголітнього голови управи Товариства «Волинь» у Вінніпезі інженера Іллі Онуфрійчука, його родини. Ця відома українська волинська родина опинилася вимушено на еміграції в Канаді. Троє братів п. Іллі Онуфрійчука – Олександр, Іван, найменший Михайло – були замордовані московськими червоними катами перед їх ганебною втечею з Волині 23 – 24 червня в тюрмах Луцька, Володимира, Ковеля, де було без суду розстріляно кілька тисяч в'язнів – найкращого молодого цвіту Волинської землі [6, с. 208 – 220].

У шістьох справах згруповано за хронологією листування з волинськими організаціями Вінніпегу їх дійсного члена ІДВ та його представника в Україні Володимира Рожка та окремою справою листування з секретарем ІДВ Надією Шаварською.

В опис фонду внесено справу документів про заснування відділення Інституту дослідів Волині як структурного науково-дослідного підрозділу Волинського державного університету ім. Лесі Українки за 1996 рік.

В Україні такі філії ІДВ постали у Рівному, Києві, але вони не проявили жодної науково-видавничої діяльності.

Фонд документів Інституту дослідів Волині і Товариства «Волинь» у Вінніпезі (Канада) в Держархіві Волинської області – нині складова частина Національного архівного фонду Укра-

їни. Після науково-технічного опрацювання документів фонду їх передано до архівосховища ДАВО згідно з актами приймання-передавання документів на постійне зберігання за № 1 від 11 липня 2014 року та за № 2 від 9 лютого 2015 року, підписаними керівниками і засвідченими печатками відповідних установ ІДВ і ДАВО, які ми додаємо.

18 липня 2014 року в читальному залі Держархіву Волинської області відбулася презентація фонду, участь в якій взяли працівники архівних установ області, представники громадських, наукових організацій, науковці, краєзнавці, краєлюбів. Під час презентації фонду присутні мали можливість не лише почути виступи з історії заснування та діяльності ІДВ і Товариства «Волинь» у Вінніпезі (Канада) директора архіву Володимира Гики, дійсного члена ІДВ і його представника в Україні, історика-архівіста Володимира Рожка, оглянути виставку цих волинезнавчих документальних джерел, пояснення до якої робила довголітня працівник архіву, упорядник фонду Антоніна Гурська. Про цей важливий захід було зроблено повідомлення у засобах масової інформації Волині, української діаспори на заході, соціальних мережах.

Управа ІДВ та Товариства «Волинь» у Вінніпезі (Канада) направила окремі подяки за опрацювання і передання до НАФ України документів цих організацій наших земляків архівістам Антоніні Гурській та Володимирі Рожку, які знаходяться у справах фонду та які ми подаємо нижче:

УКРАЇНА
ВОЛИНСЬКА ОБЛАСНА
ДЕРЖАВНА
АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ
ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

вул. Ветеранів, 21, м. Луцьк, 43024

Fax: (0332) 257 100
Tel: (0332) 257 533

E-mail:
info@davo.voladm.gov.ua
post@davo.voladm.gov.ua
Web: <http://volyn.archives.gov.ua>
03394250

UKRAINE
VOLHYN REGIONAL
STATE
ADMINISTRATION
STATE ARCHIVES
VOLHYN REGION

Veteraniv St. 21, Lutsk, 43024

11.12.2013 № 931/01-15

На № _____

Б/Л _____

Президенту Інституту дослідів
Волині у Вінніпезі, Канада
пану доктору Сергію Радчуку

Шановний пане Президенте!

Нам стало відомо від пана Володимира Рожка, дійсного члена Інституту дослідів Волині, його представника в Україні, про Ваш благородний намір передати частину архіву науково-дослідної і видавничої установи волинської діаспори до Державного архіву Волинської області.

Ми з радістю та вдячністю готові прийняти ці надходження. Гарантуємо їх надійне зберігання. Впевнені, що передані матеріали викличуть інтерес у науковців та краєзнавців і будуть активно ними використовуватись з метою об'єктивного дослідження власної історії нашої країни та її народу.

Розраховуємо на прийняття Вами позитивного для нашої архівної установи рішення.

З повагою і найщирішим вітанням зі святом Різдва Христового, з побажанням міцного здоров'я та всього найкращого у Новому році

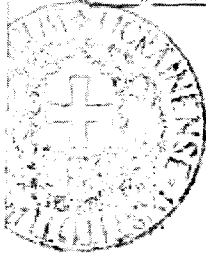
Директор

Володимир Гика

ЗАТВЕРДЖУЮ
Президент Інституту Дослідів Волині

С. Радчук
д-р С. Радчук

«12» серпня 2014 року

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Держархіву Волинської області

В. Гика
В. Гика

«11» липня 2014 року

А К Т
11 липня 2014 № 1

**ПРИЙМАННЯ-ПЕРЕДАВАННЯ
ДОКУМЕНТІВ
НА ПОСТІЙНЕ ЗБЕРІГАННЯ**

Підстава: Закон України «Про Національний архівний фонд та архівні установи»
У зв'язку із поповненням фондів документами у рамках програми
«Зарубіжна україніка».

Інститут Дослідів Волині, м. Вінніпег, Канада передає,
а державний архів Волинської області, м. Луцьк приймає

документи фонду № 3618
назва Товариство «Волинь», науково-дослідна установа Інститут Дослідів
Волині, м. Вінніпег, провінція Манітоба, Канада за 1932, 1940, 1945-2006
роки.

а також довідковий апарат до них:

№ п/п	Номери і назви описів	Кількість примірників кожного номеру опису	Кількість справ	Кількість страхових копій	Примітка
1	1	3	100	-	-

Всього прийнято 100 (сто) справ

Передавання здійснив:

Представник Інституту
Дослідів Волині

В. Рожко
В. Рожко

«11» липня 2014 року

Приймання здійснив:

Заступник начальника відділу
зберігання документів НАФ

А. Гурська
А. Гурська

«11» липня 2014 року

Зміни до облікових документів внесено

М. Вергун, О. Білоус, І. Александров
(показ, підпис, розшифрування підпису)

«11» 07 2014 року

ЗАТВЕРДЖУЮ
Президент Інституту Дослідів Волині

С. Радчук
д-р С. Радчук
«09» лютого 2015 року

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Держархіву Волинської області

В. Гика
В. Гика
«09» лютого 2015 року

А К Т
09 лютого 2015 № 2

**ПРИЙМАННЯ-ПЕРЕДАВАННЯ
ДОКУМЕНТІВ
НА ПОСТІЙНЕ ЗБЕРІГАННЯ**

Підстава: Закон України «Про Національний архівний фонд та архівні установи»
У зв'язку із поповненням фондів документами у рамках програми
«Зарубіжна україніка».

Інститут Дослідів Волині, м. Вінніпег, Канада передає,
а державний архів Волинської області, м. Луцьк приймає

документи фонду № **3618**
назва Товариство «Волинь», науково-дослідна установа Інститут Дослідів
Волині, м. Вінніпег, провінція Манітоба, Канада за 1965, 1966, 1969, 1971,
1974, 1979, 1981, 1984, 1988, 1989, 1991, 1992, 2001-2014 роки.

а також довідковий апарат до них:

№ п/п	Номери і назви описів	Кількість примірників кожного номеру опису	Кількість справ	Кількість страхових копій	Примітка
1	1	3	10	-	-

Всього прийнято 10 (десять) справ

Передавання здійснив:

Представник Інституту
Дослідів Волині

В. Рожко
В. Рожко

«09» лютого 2015 року

Приймання здійснив:

Заступник начальника відділу
зберігання документів НАФ

А. Гурська
А. Гурська

«09» лютого 2015 року

Зміни до облікових документів внесено

Л. Власова
(посада, підпис, розшифрування підпису)

«10» 02 2015 року

ІНСТИТУТ ДОСЛІДІВ ВОЛИНИ
RESEARCH INSTITUTE OF VOLYN

• • •
ТОВАРИСТВО „ВОЛИНЬ” У ВІННІПЕЗІ
SOCIETY OF VOLYN

P.O. Box 606, Winnipeg, MB Canada
R3C 2K3

ПОДЯКА

27 вересня 2014 р.
КОРУ

Високоповажна п-ні Антоніно Гурська!

Управи Інституту Дослідів Волині і Т-ва “Волинь” у Вінніпезі, Канада, оцим висловлюють Вам щиросердечну подяку за опрацювання архіву ІДВ і Т-ва “Волинь” з подальшою передачею його до Національного архівного фонду Волинської області.

Зі слів д-ра Володимира Рожка ми довідалися, що Вашими руками було виконано надзвичайно досконало колосальну працю в опрацюванні цих архівних матеріалів.

Хоч нас тут залишилося вже небагато членів, але ми радіємо, що виконали свій моральний обов’язок перед нашими засновниками-організаторами та батьками, які з великою любов’ю до свого українського народу, його історії, до рідної Волині та України протягом більше 60 років жертвували, видавали і працювали без жодних винагород.

Настав час, щоб увесь цей дорібок, цю колосальну наукову спадщину, а це 20 наукових праць бл. п. Митр. Іларіона (проф. І. Огієнка), який був Почесним членом обох наших організацій, повернути на Батьківщину. Крім того, до висилки були включені праці Уласа Самчука, проф.Олександра Цинкаловського, Михайла Подворняка, Івана Дубилки, о. д-ра Степана Ярмуся та багатьох інших, а також 20 чисел Літопису Волині.

Всі ці друковані праці, - 420 пачок по 30 кг кожна, - укомплектували бібліотеки університетів, наукових установ, окремих дослідників, студентів і бібліотеки міст і сіл.

Шановна п-ні Гурська, від імені усіх тих членів, що вже відійшли від нас, і від Управ наших обох організацій, - прийміть наше шире СПАСИБІ.

Нехай Всевишній Господь винагородить Вас всіма Його ласками та щедротами, довгим віком та кріпким здоров’ям.

Слава Україні! Героям Слава!

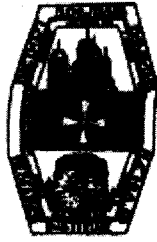
Президент:

Д-р Сергій Радчук

Секретар:

Надія Шаварська

П.С. Передаємо Вам цей лист подяки через Уповноваженого і Дійсного члена ІДВ і Т-ва “Волинь” д-ра Володимира Рожка

ІНСТИТУТ ДОСЛІДІВ ВОЛИНИ
RESEARCH INSTITUTE OF VOLYN

ТОВАРИСТВО „ВОЛИНЬ” У ВІННІПЕЗІ
SOCIETY OF VOLYN

P.O. Box 606, Winnipeg, MB Canada
R3C 2K3

3 листопада 2014 р.

ПО Д Я К А

Високоповажний д-ре Володимире Рожко!

Ми, члени Управ Інституту Дослідів Волині і Т-ва “Волинь” у Вінніпезі, Канада, за Вашу довголітню співпрацю з нами, яку можна покласти на вагу золота, висловлюємо Вам нашу ширшу подяку.

Найперше, Ви присвятили чимало часу і труду на пересувну виставку по Україні виданих в Канаді наукових праць Т-ва “Волинь” та Інституту Дослідів Волині.

Члени Управ наших Організацій в 2001 році ухвалили переслати весь виданий нами науковий дорібок бл.п. Митр. Іларіона, проф. Олександра Цинкаловського, Уласа Самчука та інших в Україну.

Ви в кожному листі до нас подавали велике число адрес наукових установ, університетів, бібліотек, духовних семінарій, а також окремих осіб, що для нас було великою допомогою. Всі Ваші поради, звернення і заохочення прислати привіт на ту чи іншу okazію чи конференцію, - все це завжди Вам залишиться як доказ нашої з Вами ширшої співпраці. Це лише часткова згадка Ваших добрих діл і заслуг, перелік яких можна продовжити.

Ми безмежно вдячні Вам за репрезентацію як дійсний довголітній член Інституту Дослідів Волині і Т-ва “Волинь” на відкритті музею ім. бл. п. Митрополита Іларіона. в його селі Брусиліві.

Всі Ваші друковані праці, а найбільше Ваші христинські вчинки є тим доказом, що Ви є та людина, яка ніколи не зійде зі своєї чесної дороги, бо для Вас Бог. Україна. Інститут Дослідів Волині і Т-ва “Волинь”, яке Ви оживили -- завжди будуть на першому місці.

Як Вам давно відомо, що нас тут, в Канаді, залишилася горстка “могиканів”, але ми віримо, що Ви на нашій з Вами рідній і вільній Україні, продовжуватимете працювати і захищати незалямане ім'я Інституту Дослідів Волині і Т-ва “Волинь”. Бо як не Ви - то хто буде?

Щастя Вам, Боже!

Слава Україні! Героям Слава!

Президент:

Д-р Сергій Радчук

Секретар:

Надія Шаварська

До них додаємо ще й Пресовий комунікат Управи ІДВ і Товариства «Волинь» 2014 року:

ПРЕСОВИЙ КОМУНІКАТ

Управа Інституту Дослідів Волині і Товариства «Волинь» повідомляє, що діяльність цих двох братніх організацій, після неперервної успішної праці на протязі шістдесяті років - припиняється.

Під час свого існування ці дві братні організації внесли цінний вклад в літературну і видавничу скарбницю української діаспори Волині та України цілому. Між іншим, членами цих організацій були волинці і не волинці, і не лише ті, що проживали в Канаді, але й поза нею.

Діяльність згаданих організацій була багатогранною – соціальна, фінансова, літературна, видавнича, суспільна, тощо. Слід згадати, що почесним головою Інституту Дослідів Волині був Митрополит Іларіон, в мирі проф. др. Іван Огієнко, який тісно співпрацював з членами літературно-видавничої комісії Інституту над виданням і публікацією його академічних та церковних праць, як наприклад чотиритомний «Етимологічно-Семантичний словник української мови», «Словник мови Шевченка», «Свята Почаївська Лавра», «Мої проповіді», «Історія української літературної мови», «Слово про Ігорів похід» та ряд інших.

Головним рушієм праці обидвох братських організацій був інженер Ілля Онуфрійчук. Він був довголітнім головою Товариства «Волинь» та трудолюбивим управителем, а крім того невтомним промотором цих організацій. Тому йому заслужено належить найбільше признання і безмежна подяка. До складу Редакційної колегії Інституту Дослідів Волині і Товариства «Волинь» входили: др. Юрій Мулик-Лушк, др. Сергій Радчук, о. др. Сергій Герус, митр. прот. Сергій Кішок, редактор Михайло Подворняк, др. Іраїда Гарнавецька, о. др. Степан Ярмусь та інж. Ілля Онуфрійчук. Окрім ряду праць Митрополита Іларіона, Інститутом Дослідів Волині і Товариством «Волинь» було видано 20 томів надзвичайно популярного «Літопису Волині» та праці таких авторів як Уласа Самчука «Планета Ді-Пі», «На коні вороному», «На білому коні», отамана Тараса Бульби-Боровця «Армія без Держави», проф. Цинкаловського «Стара Волинь і Волинське Полісся», редактора Михайла Подворняка «Нітер з Волині», о. др-а Степана Ярмуса «Духовість Українського Народу», «Вибране» та багатьох інших авторів.

Для збирання видавничих фондів Товариством «Волинь» влаштовувалися щорічно заходи під назвою «Волинська колодка». З цих видавничих фондів було виділено відповідну суму грошей на оплату ікони «Почаївської Божої Матері» (копія чудотворної ікони, що знаходиться в Почаєві), виконану мистцем О.Фесенком з благословення Митр. Іларіона і ним же й посвячену. Тепер ця ікона прикрашає Митрополічу Катедрі Пресв. Тройці у Вінніпезі. А в Консисторії Української Православної Церкви в Канаді нами оплачено портрет Митр. Іларіона (проф. І.І. Огієнка), написаний олійними фарбами художником І. Холоменюком з Чернівців, Україна. Цей портрет разом з портретами інших митрополитів Канадської Митрополії прикрашає вітальню Консисторії УПЦК.

Інститут Дослідів Волині і Товариство «Волинь» налагодили контакти з Державним університетом ім. Лесі Українки в місті Луцьк, Україна. Президент цих організацій др. Сергій Радчук у місяці червні 1996 року відвідав Університет ім. Л. Українки і з проф. Іваном Олексійком підписали спільну угоду про еventуальне перенесення наших видань та архівів до цього Університету, де відкрито окреме відділення – «Інститут Дослідів Волині в Діаспорі», та згадано про продовження його праці й видання дальших чисел Літопису Волині, в Україні. Завдяки паням Ніні Луговій та Надії Шаварській було заплановано і виконано висилку Літописів та інших наявних видань до всіх наукових закладів, університетів, академічних інституцій, бібліотек та приватних осіб по всій Україні – всього 420 пачок, вагою 30 кг кожна. Тут необхідно особливо наголосити, що ця висилка була здійснена дякуючи поважній сумі грошей, надійшлих до нас із спадщини наших членів – др-а Сергія і пані Марії (свого часу медсестра УПА) Крутюків, які проживали в Денвер, Колорадо, США. Нехай спочивають з

Богом. При цій нагоді я хочу висловити сердечну вдячність та похвалу вищезгаданим паням Надії та Ніні за таку колосальну мозольну працю. Щире вама спасибі!

Інститут Дослідів Волині і Товариство «Волинь» протягом 60 років свого існування друкували свої книжки та інші публікації через друкарські фірми *Trident Press* («Український Голос») та *Christian Press* у Вінніпезі. Майже \$300,000.00 було зужито на друк та публікації видань. Велика подяка і признання належить всім жертводавцям, а особливо Фундації Тараса Шевченка за їх допомогу та жертвенність.

Восени 2005 року ми мали нагоду гостити у Вінніпезі др. Ірину Тюрменко, правнучату племінниці Митр. Іларіона, як дослідника, завдяки стипендії ім. Івана Коляски, наданої Канадським інститутом українських студій при Албертському університеті. Програма наукового стажування передбачала дослідження українистики, зокрема архіву Митр. Іларіона. При цій нагоді, оскільки праця обидвох організацій була тісно пов'язана з Митр. Іларіоном, вона озайномилася і з працею Інституту Дослідів Волині і Товариства «Волинь» і відкрила загальну картину з життя українських переселенців до Канади, в тому числі різнопланову національно-культурну діяльність волинського земляцтва на канадській землі. Її зашквалла видавнича праця наукових установ Дослідів Волині і Товариства «Волинь», внесок волинян у збереження національних цінностей, формування наукового напрямку в зарубіжній українistici – волинізнавства.

У 2010 році під фірмуванням Міністерства Освіти і Науки України, Національного Авіаційного Університету, Інституту Дослідів Волині і Товариства «Волинь» - побачив світ випуск книжки під назвою «Нарис Історії Товариства «Волинь» та Інституту Дослідів Волині у Вінніпезі» (1949-2009). За цю монографію, яка вийшла з під пера проф. Ірини Тюрменко ми їй безмежно вдячні. Крім д-р Тюрменко, ми також гостили о. проф. Юрія Мицика та проф. Володимира Сергійчука з України та багато інших.

Щодо наших відносин відносно друку видань в Українському Голосі (Тризуб), то Інститут Дослідів Волині в травні 1983 р. купив 40 уділів в Капіталі Спільки *Trident Press Ltd* (Преса Тризуб) за суму \$1,000.00 доларів. З огляду на завершення нашої праці, як наш жест і вдячність за минулу співпрацю – даруємо ці уділи назад безкоштовно Спільці «Тризуб» та «Українському Голосу» і при цій нагоді бажаємо їм успіхів.

Не менш важливим є згадати, що Інститут Дослідів Волині і Товариство «Волинь», має свого представника, дійсного багатолітнього члена – кореспондента в м. Луцьку, Волинь, в особі д-ра Володимира Рожка. Він автор багатьох книг (34) з історії Церкви і нашого народу, понад 2 тисяч статей-надруків в журналах, збірниках, дослідницьких працях Волині, України і Канади, Америки та Австралії. Його найновіша праця, це книжка «Тарас Шевченко і Волинь». Ми цинимо його працю і його самого як науковця, дослідника, письменника і я ширю дякуємо проф. др. В. Рожку за його творчий вклад в українознавство Волині та Діаспори.

На закінчення до речі буде додати, що Інститут Дослідів Волині і Товариство «Волинь» склали пожертву Конгресові Українців Канади в сумі \$1,000.00 на будову пам'ятника Тараса Шевченка в столиці Канади – Оттаві.

Честь і хвала та многа літа живим членам Інституту Дослідів Волині і Товариства «Волинь», а відійшлим у вічність нехай буде «Вічная пам'ять».

За Управу Інституту Дослідів Волині і Товариства «Волинь»:

Др. Сергій Радчук – Президент
о. Др. Степан Ярмусь – Віце Президент
Надія Шаварська – секретар
Ніна Лутова – скарбник

2

Довголітня безцінна науково-видавнича праця волинян Вінніпегу, інших країн поселення висвітлена в Пресовому комунікаті, який ми подали вище, документи ж про цю багатогранну діяльність наших земляків знаходяться в Держархіві Волинської області і є доступні для всіх науковців, краєзнавців, краєлюбів, які прагнуть пізнавати і написати нові сторінки з історії української, волинської діаспори в західному вільному світі.

Володимир Рожко,
кандидат церковно-історичних наук,
історик-архівіст, дійсний член ІДВ у Вінніпезі,
почесний професор Східноєвропейського національного
університету ім. Лесі Українки в Луцьку

1. Бойко М. Десятиліття Інституту дослідів Волині // Літопис Волині. – Вінніпег, 1961. – Ч. 5. – С. 3 – 30.
2. Державний архів Волинської області. – Ф. Р-3441. – Оп. 1. – Спр. 174. – Арк. 14.
3. ДАВО. – Ф. 3441. – Оп.1. – Спр. 600. – Арк. 1 – 14.
4. ДАВО. – Ф. 3618. – Оп. 1. – Спр. 104. – Арк. 114.
5. Рожко В. Інститут дослідів Волині і товариство «Волинь» та їх науково-видавнича діяльність у Канаді // Архіви України. – К., 1992. – Ч.1 – 3. – С. 44 – 52.
6. Рожко В. Закривавлена Волинь // Альманах Біль. – Львів : Поклик сумління, 1993. – Об'єднаний (третій і четвертий) випуск. – С. 208 – 220.